

N:o 83.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående upplåtande åt aktiebolaget Gellivare Malmfält af kronan tillhörig mark i Norrbottens län m. m.; gifven Stockholms slott den 24 mars 1898.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva,

dels att af den kronan vid afvittringen i Gellivare socken tillfallna öfverloppsmark må till aktiebolaget Gellivare Malmfält på arrende under en tid af femtio år upplåtas det område, som innefattas inom de i bolagets ansökning den 6 mars 1895 omförmälda gränser, med den inskränkning i samma område, som i bolagets skrift af den 29 maj 1897 angifvits, dock med undantag af dels de inom området befintliga utmål, så länge dessa finnas vara i vederbörlig ordning försvarade, dels de till Gellivare skolbord hörande, inom området belägna ängar, dels sådana delar af området, hvilka tilläfventyrs redan blifvit af kronan i vederbörlig ordning upplåtna till andra, dels ock den del af området, som i jernvägsstyrelsens underdåniga utlåtande den 17 innevarande månad uppgifvits vara för jernvägens behof erforderlig och som å den vid sagda utlåtande fogade ritning innefattas inom de med bokstäfverna d, e, f, g, h, i, s, d betecknade linier, samt under följande vilkor:

att bolaget skall för ifrågavarande mark årligen senast den 14 mars erlægga arrende till belopp, som Kongl. Maj:t på gemensamt förslag af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, öfverjägmästaren i Norrbottens distrikt och bergmästaren i norra bergmästaredistriktet bestämmer för en tid af tio år i sänder;

att, derest Gellivare kommun för uppförande af allmänna hus har behof att använda någon del af det under bolagets arrende inbegripna område, bolaget skall till kommunen upplåta för ändamålet erforderlig mark mot afgäld till bolaget, motsvarande den del af den bolaget åliggande arrendeskilling, som å tomten belöper efter förhållandet mellan dennas areal samt hela det till bolaget upplåtna områdets yttinnehåll; skolande det ankomma på Kongl. Maj:ts befallningshafvande att, derest öfverenskommelse om plats för sådan upplåtelse icke kan träffas, derom bestämma;

att bolaget, derest kommunen för annat ändamål än uppförande af allmänna hus har behof af någon del af området, skall vara skyldigt att, derest Kongl. Maj:ts befallningshafvande pröfvar dylik upplåtelse böra till kommunen ske, medgifva upplåtelsen under enahanda vilkor, som nyss angifvits;

att, derest för idkande af annan rörelse eller yrke än grufbrytning upplåtelse inom området af tomtplats för bebyggande önskas af annan än bolaget, bolaget skall, i den mån dylik upplåtelse icke finnes vara hinderlig vare sig för bolagets rörelse eller för ett ordnad bebyggande af området och upplåtelsen icke heller från helsovårdssynpunkt eller med afseende eljest å allmän ordning kan anses innefatta fara eller olägenhet, medgifva sådan upplåtelse, mot afgäld till bolaget enligt förut angifven grund äfvensom under de närmare vilkor i öfrigt, hvarom bolaget kan öfverenskomma med den, till hvilken upplåtelsen sker; skolande dessa vilkor särskildt innefatta så vidt möjligt betryggande bestämmelser, att ej å lägenhet, hvarom nu är fråga, personer varda inrymda, som genom oloffig utskänkning af rusdrycker eller annorledes störa allmän ordning och sedlighet, samt, i händelse af bristande öfverenskommelse, bestämmas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, på hvilken myndighet det jemväl må ankomma att, derest tvist uppstår, antingen huruvida sådan upplåtelse, som nu är nämnd, må medgifvas eller hvarest lägenhet skall upplåtas, derom bestämma;

att hus och byggnader, som vid den tid, då bolagets arrenderätt inträder, finnas vara utan särskild från kronans sida gjord upplåtelse på området uppförda af andra än bolaget, framgent må af egarne innehafvas tillika med nödigt tomtutrymme, hvilket senare, i händelse af tvist, skall bestämmas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, mot det att egarne till bolaget erlægga årlig afgäld, bestämd enligt förut angifna grund, dock med skyldighet för innehafvare af dylik lägenhet att afträda densamma, derest sådant kan finnas erforderligt vare sig med hänsyn till bolagets behof af utrymme för sin rörelse, af helsovårds-

hänsyn eller för åstadkommande af ordnad byggnadsverksamhet; skolande egare af sådan lägenhet jemväl vara skyldig att afträda densamma i det fall, att å lägenheten inhysas personer, hvilka föra ett sådant lefnadssätt, att fara deraf uppstår för allmän ordning och sedlighet;

att i sistberörda fall, äfvensom då lägenhet, som skall afträdas, blifvit bebyggd efter den 4 augusti 1895, lägenhetens egare skall vara skyldig afträda densamma utan lösen, hvaremot i öfriga fall lösen för byggnadernas värde skall af bolaget erläggas samt vid brist af åsämjande bestämmas af gode män; skolande det tillkomma Kongl. Maj:ts befallningshafvande att i händelse af tvist afgöra fråga om skyldighet att afträda lägenhet i fall, som i denna och nästföregående punkt omförmälas;

att hvad i § 3 mom. 1 af gällande grufvestadga finnes föreskrifvet icke må ega tillämpning å hus, tomtplats eller trädgård, som finnes å det till bolaget upplåtna område, derest icke Kongl. Maj:ts befallningshafvande i särskildt fall finner sådana omständigheter föreligga, att inmutning icke må ske närmare någon viss på området befintlig byggnad, tomtplats eller trädgård, än hvad omförmälda § i grufvestadgan angifver;

att, om bolaget nedlägger grufväsendet eller bedrifver densamma i väsentligen minskad omfattning, det skall ankomma på Kongl. Maj:t att förklara bolagets arrenderätt upphäfd antingen helt och hållet eller till någon del af området, hvarjemte, för den händelse grufdrift af annan än bolaget kommer att idkas inom området och för sådan af annan idkad grufdrift utrymme utöfver sedvanliga utmål visar sig behöfligt, Kongl. Maj:t må ega bestämma, att bolaget skall afstå hvad som för ändamålet kan anses erforderligt och skäligt; skolande i fall, som i denna punkt afses, proportionerlig minskning af bolagets arrendeavgift ega rum;

att bolaget skall vara skyldigt att utan särskild ersättning af området afstå hvad som enligt Kongl. Maj:ts bepröfvande kan finnas erforderligt för anläggning af allmän väg eller till utrymme för jernväg eller för dess drift erforderliga anläggningar och anordningar;

att, om af anledning, som förut icke blifvit nämnd, det nu eller framdeles skulle visa sig angeläget, att någon sådan del af området, som för bolaget icke är oundgängligen behöflig, från bolagets arrenderätt undantages, bolaget skall vara skyldigt underkasta sig Kongl. Maj:ts bestämmande härutinnan;

att bolaget skall öfvervaka, att åverkan icke sker å den växande

skogen inom området, samt i sin mån söka att till laga ansvar befordra dem, som till dylik åverkan göra sig skyldiga;

att bolaget på grund af nu ifrågavarande arrende icke skall ega annan rätt till skogen å området, än att bolaget må dels, efter anvisning af vederbörande skogstjensteman och derest från skogsvårdens synpunkt hinder icke möter, erhålla nödigt byggnadstimmer till pris, som af domänstyrelsen bestämmes, dels ock afrödja skog, som finnes å tomtplats, mot ersättning, som domänstyrelsen likaledes bestämmer;

att bolaget skall öfvervaka och i första hand ansvara för, att helsovårdsstadgans föreskrifter samt andra till den allmänna sundhetens befrämjande gifna bestämmelser iakttagas inom det område, som till bolaget upplåtes;

att bolaget skall aflöna den polisstyrka, som till ordningens vidmagthållande å Malmberget och närmaste derintill belägna område af Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnas;

att den enligt gällande grufvestadga jordegare tillhörande rätt beträffande fyndigheters tillgodogörande icke på grund af nu ifrågavarande arrende må tillkomma bolaget; samt

att bolagets arrenderätt icke får af bolaget å annan öfverlätas, med mindre Kongl. Maj:t sådant medgifver;

dels att det i bolagets skrift den 29 maj 1897 omförmälda, å den vid skriften fogade karta med litt. x betecknade, af ingenjören H. Wennerström den 15 januari innevarande år å karta planlagda område om 145,192 hektar må — med undantag af den del af området, som jernvägsstyrelsen enligt dess underdåniga utlåtande den 17 innevarande månad af anförda skäl ansett böra för kronans räkning bibehållas och som å den vid samma utlåtande fogade ritning innefattas inom de med bokstäfverna v, s, k, o, l, r, q, v betecknade linier — från kronans mark afskiljas samt i hufvudsaklig enlighet med omförmälda, af Wennerström uppgjorda regleringsplan, fördeladt i tomter, för bebyggande åt enskilde med eganderätt upplåtas under iakttagande,

att förslag till köpeskilling för de särskilda tomterna skall, samtidigt för alla tomterna, uppgöras af vederbörande revirförvaltare och en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande utsedd person, hvarvid särskildt värde bör åsättas å tomt befintlig skog och särskildt värde sjelfva jorden;

att tomt derefter må af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, till pris motsvarande minst den på nämnda sätt föreslagna köpeskillingen, upplåtas till den, som hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande anmäler sig

till erhållande af sådan tomt och dervid erlägger värdet för å tomten befintlig skog jemte minst en femtedel af köpeskillingen för jorden;

att den, åt hvilken tomt upplåtes, skall vara skyldig att, under iakttagande af de särskilda föreskrifter, som med afseende å områdets ordnande och bebyggande kunna varda honom af Kongl. Maj:ts befallningshafvande vid upplåtelsen meddelade, inom ett år från upplåtelsen hafva å tomten påbörjat samt inom ytterligare två år fullbordat boningshus, salubod eller annan dermed jemförlig byggnad, vid äfventyr, om det försummas, att tomtinnehafvaren skall vara sin rätt till tomten och den därför erlagda andel af köpeskillingen förlustig;

att tomtinnehafvare skall vid enahanda äfventyr, så snart han inom den förelagda tiden af tre år fullgjort hvad honom i fråga om tomtens bebyggande ålegat, vara skyldig erlägga återstoden af köpeskillingen, vid enahanda påföljd för uraktlåtenhet, som för försummad byggnadsskyldighet är stadgad; samt

att, sedan byggnadsskyldigheten blifvit behörigen fullgjord och köpeskillingen till fullo guldits, köpebref å tomt må af Kongl. Maj:ts befallningshafvande för tomtinnehafvaren utfärdas;

dels ock att köpeskillingarna för tomterna å sistberörda område må, efter afdrag af kostnaden för den af ingenjören Wennerström den 15 januari innevarande år uppgjorda regleringsplan jemte beskrifning öfver området, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

Hans Wachtmeister.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 mars
1898.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
              WIKBLAD,
              GILLJAM,
              friherre RAPPE,
              CHRISTERSON,
              ANNERSTEDT,
              VON KRUSENSTJERNA,
              greve WACHTMEISTER.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet greve Wachtmeister
anförde i underdånighet:

I en till Eders Kongl. Maj:t den 6 mars 1895 ingifven skrift har
aktiebolaget Gellivare Malmfält, med förmälan att jernmalmbrytningen
inom de bolaget tillhöriga utmål å Gellivare Malmberg inom Gellivare
socken af Norrbottens län dåmera kommit i full gång, samt att för
grufdriften derstädes samlats en talrik, i bolagets tjänst anställd arbetare-
personal, i underdånighet anhållit, att, enär ur synpunkten af så väl
malmbrytningens som arbetarepersonalens och den allmänna ordningens
intresse det vore af vigt, att förhållandena å Malmberget blefve ord-
nade på ett mera tillfredsställande sätt än för närvarande, men därför
erfordrades större jordområden, än bolagets utmål erbjöde, det måtte

tillåtas bolaget dels att af kronans mark å Malmberget få under en tid af femtio år mot den årliga afgäld, Eders Kongl. Maj:t kunde finna godt bestämma, arrendera ett område af 1,370 hektar, hvilket område jemte utmälen, de senare upptagande tillhopa 483,04 hektar, äfvensom Gellivare skolbord tilldelade ströängar om tillsammans 19,16 hektar på en vid ansökningen fogad, af kommissionslandtmätaren O. Wennberg den 14 februari 1895 verkställd kopia af kartan öfver utmälen å Malmberget vore betecknad med röda linier, dels ock att under vissa vilkor och förbehåll disponera öfver ifrågavarande område af 1,370 hektar samt derå uppföra sådana byggnader och inrättningar, som för bolagets ändamål och arbetarepersonalens nytta eller trefnad behöfdes.

Sedan Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 6 mars 1895 anbefalt kammarkollegium att, efter domänstyrelsens hörande, inkomma med underdånigt utlåtande, har kollegium infortrat bemälda styrelses yttrande; och har styrelsen den 20 januari 1896 afgifvit underdånigt utlåtande, dervid styrelsen öfverlemnade inhemtade yttranden från vederbörande jägmästare och öfverjägmästare äfvensom Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet, hvilken sistnämnda myndighet vid sitt yttrande fogat, såsom egande samhörighet med nu ifrågavarande ärende, dels en af Gellivare skolråd hos Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande gjord framställning om upplåtelse åt Gellivare församling för skolhusbyggnad af en tomtplats, belägen å det i bolagets ansökning afsedda område, tillika med af bergmästaren i norra distriktet öfver skolrådets framställning afgifvet yttrande, dels en af förste provinsialläkaren i länet till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande afgifven rapport angående de i samband med byggnadsverksamheten å Malmberget stående sanitära förhållanden, dels en af ingenjören H. Wennerström enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förordnande år 1895 upprättad regleringsplan i och för framtida bebyggande af en del af det under bolagets ansökning innefattade område med till denna plan hörande beskrifning, dels ett från afvittringsstyresmannen H. W. Boström i ärendet infortrat utlåtande, dels ett af bolaget till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ingifvet yttrande i ämnet, dels ock slutligen en af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande den 22 juli 1895 utfärdad och, enligt bifogadt bevis, första gången den 4 derpåföljde augusti i Gellivare församlings kyrka uppläst allmän kungörelse, hvori, bland annat, med anledning deraf att en mängd personer utan behörigt tillstånd slagit sig ned samt å sig uppfört boningshus och andra byggnader å Malmberget på kronomark, hvars upplåtande åt bolaget vore ifrågasatt, meddelats varning mot ett fortsatt dylikt bebyggande, under erinran att de sålunda uppförda husens

egare och i främsta rummet egarne af de hus, hvilka hindrade platsens ifrågasatta reglering för en ordnad byggnadsverksamhet, äfventyrade att varda från området afhyste, så fort detsamma för annat ändamål behöfde tagas i anspråk.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande har, jemte meddelande att den af ingenjören Wennerström planlagda areal, hvilken vore belägen söder om den vid Malmberget befintliga jernvägslinie och sträckte sig in emot gränsen för hemmanen Kaptensgårdens, Robsahms och Puoitaks områden, blifvit inlagd äfven å den vid bolagets ansökning fogade karta, vidare anført, att, enär bolagets ansökning visade sig omfatta äfven det af Wennerström planlagda område och i öfrigt afsåge ett så stort område, att det för Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande syntes tvifvelaktigt, huruvida bolaget verkligen kunde anses vara i behof af en så betydande markupplåtelse, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande lemnat bolaget tillfälle att i sådant hänseende förebringa närmare utredning, hvilken utredning föreläge i förutnämnda af bolaget till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ingifna yttrande. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande medgafve villigt, att en affär af sådan omfattning som bolagets hade behof af ett utrymme, sträckande sig ganska betydligt utöfver de områden, som innehölles i de bolaget tillhöriga utmål. Äfven från allmän synpunkt vore det af vigt, att bolaget erhöile en ganska omfattande arrenderätt å trakten i fråga, ty i och med den dispositionsrätt, bolaget undfinge, kunde vinnas en god garanti för, att behöfzig ordning i så väl sanitärt som annat afseende blefve vidmagthållen å platsen. Efter hvad erfarenheten visat och sakens egen natur gafve vid handen, kunde en sådan ordning å Malmberget icke med lika lätthet låta sig genomföra, så länge tillsynen deröfver väsentligen skulle tillkomma ensamt offentliga myndigheter, der dessa icke hade att vid sina sträfvanden i förevarande afseende påräkna någon medverkan eller ens god vilja hos platsens bebyggare. Hvad beträffade det i bolagets ansökning afsedda område, vore detta visserligen alltför stort, för att bolaget skulle behöfva eller kunna för sin rörelse tillgodogöra sig hvarje del deraf, men å andra sidan funne Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ytterlig svårighet möta att föreslå någon viss areal, som borde från bolagets arrenderätt undantagas, alldenstund dels bolagets behof syntes sträcka sig i mer eller mindre mån till alla hufvudsakliga delar af området, om än samma delar icke behöfde annorledes än partielt af bolaget tagas i anspråk, dels den omfattning och den rigtning, hvori bolagets verksamhet kunde komma att å platsen utvecklas, icke nu kunde beräknas, dels ock hänsynen till

ordningens upprätthållande å stället påkallade en viss utsträckning af upplåtelsen. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande funne sig för den skull icke böra vidhålla den mening, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande förut hyst, nemligen att från arrendet borde särskildt undantagas den söder om jernvägsspåret belägna mark. Men om Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke nu föresloge någon lokal begränsning af den ifrågasatta upplåtelsen, ansåge sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i stället böra tillstyrka vissa andra, på annat sätt bestämda inskränkningar, hvilka afsåge, att det högst betydliga området icke finge blifva afstängdt och tillslutet för sådana, som utom bolaget kunde hafva skäligt och, från allmän synpunkt sedt, beaktansvärdt intresse af att vinna fast fot å Malmberget och hvilka alltför väl kunde der inrymmas utan skada eller men för bolaget. De bestämmelser, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande från sådan synpunkt komme att föreslå, syntes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande stå i öfverensstämmelse med bolagets egen afsigt, som icke kunde antagas hafva varit att från området utestänga andra, som kunde vilja der nedsätta sig, utan otvifvelaktigt i hufvudsak gått ut på att ernå en sådan ställning å platsen i fråga, som, jemte det den gäfve bolaget trygghet att få tillgodogöra sig alla sådana delar af området, som för bolaget vore verkligen behöfliga, innebure garanti för, att å området komme att utbilda sig en bättre och för alla gynsamare allmän ordning än den, som under nuvarande obestämda förhållanden visat sig vilja uppkomma. I sådan syftning ville Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslå stadganden om upplåtelse af lägenheter för dem, som önskade nedsätta sig inom området, om nu befintliga lägenheters bibehållande, om skyldighet för bolaget att underkasta sig minskning i arrendeupplåtelsen vid möjlig framtida minskning af dess rörelse eller med hänsyn till annan å platsen uppkommande grufvbrytnings intresse eller af annan särskild anledning, hvilken af Eders Kongl. Maj:t kunde pröfvas vara af natur att böra föranleda till inskränkning i bolagets rätt, samt om skyldighet för bolaget att underkasta sig eventuel byggnadsplan m. m. De bestämmelser i öfrigt, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansåge sig böra föreslå, öfverensstämmde med bolagets egen ansökning eller vore, i den mån så ej vore förhållandet, af det innehåll, att någon särskild och närmare motivering för dem icke syntes vara af nöden.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkte för den skull, att bolaget måtte erhålla åt sig upplåtet på arrende under en tid af 50 år det område, som innefattades inom de i bolagets ansökning angifna

gränser, dock med undantag af dels de inom samma område befintliga utmål, så länge dessa vore i vederbörlig ordning försvarade, dels de till Gellivare skolbord hörande, inom området belägna ängar, dels sådana delar af området, till hvilka till äfventyrs någon upplåtelse till annan eller andra kunde hafva från kronans sida i laga ordning tidigare egt rum samt under vilkor i öfrigt:

att för ifrågavarande nyttjanderätt skulle årligen senast den 14 mars erläggas arrendeskilling, hvars belopp Eders Kongl. Maj:t täcktes bestämma efter förslag, som länsstyrelsen, öfverjägmästaren i Norrbottens distrikt och bergmästaren i norra bergmästaredistriktet hade att gemensamt afgifva;

att, derest Gellivare kommun för uppförande af allmänna hus hade behof att använda någon del af det under bolagets arrende inbegripna område, bolaget skulle, på sätt bolaget jemväl förklarar sig villigt, till kommunen upplåta för ändamålet erforderligt utrymme mot afgäld till bolaget, motsvarande den del af den bolaget åliggande arrendeskilling, hvilken å tomten belöpte efter förhållandet mellan dennas areal samt hela det till bolaget upplåtna områdets yttinnehåll; och skulle det ankomma på Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att, derest öfverenskommelse om plats för sådan upplåtelse icke kunde träffas, derutinnan bestämma;

att bolaget jemväl, derest kommunen för annat ändamål än uppförande af allmänna hus hade behof af någon del af området, skulle vara skyldigt att, derest Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande pröfvade dylik upplåtelse böra till kommunen ske, verkställa sådan under de vilkor, som här förut blifvit föreslagna;

att, derest för idkande af annan rörelse eller yrke än grufbrytning upplåtelse inom området af tomtplatser för bebyggande önskades af andra än bolaget, bolaget skulle medgifva dylik upplåtelse, i den mån densamma icke vore hinderlig vare sig för bolagets rörelse eller för ett ordnad bebyggande af området, ej heller från helsovårdssynpunkt eller med afseende eljest å allmän ordning kunde innefatta fara eller olägenhet, mot afgäld till bolaget enligt förut angifven grund äfvensom under de närmare vilkor i öfrigt, hvarom bolaget kunde öfverenskomma med den, till hvilken upplåtelse skedde, och hvilka vilkor särskildt borde innefatta så vidt möjligt betryggande bestämmelser, att ej å lägenheterna i fråga personer blefve inrymda, som genom olofflig utskänkning af rusdrycker eller annorledes störde allmän ordning och sedlighet, samt, i händelse af bristande öfverenskommelse, bestämmas af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, på hvilken myndighet det jemväl borde ankomma att, derest i särskilda fall tvist uppstode, antingen huruvida sådan upplåtelse,

som nu vore nämnd, finge medgifvas eller hvarest lägenheten skulle upplåtas, derom bestämma;

att sådana hus och byggnader, som vid den tid, då bolagets arrende-rätt inträdde, funnes vara utan särskild från kronans sida gjord upplåtelse uppförda på området af andra än bolaget, framgent finge af sina egare innehafvas tillika med nödigt tomtutrymme, hvilket senare, i händelse af tvist, bestämdes af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, mot det egarne till bolaget erlade årlig afgäld, bestämd enligt förut angifven grund, men skulle innehafvare af dylik lägenhet vara skyldig att aftråda densamma, derest sådant kunde visa sig erforderligt vare sig med hänsyn till bolagets behof af utrymme för sin rörelse, af helsovårds-hänsyn eller för åstadkommande af en ordnad byggnadsverksamhet, likasom ock skyldighet att aftråda sådan lägenhet åläge dess egare i det fall, att å densamma inhystes personer, hvilka förde ett sådant lefnadssätt, att fara deraf uppstode för allmän ordning och sedlighet;

att i sistberörda fall lägenhetens egare skulle vara skyldig aftråda densamma utan lösen, och skulle ej heller lösen af bolaget erläggas i det fall, att den lägenhet, som skulle aftrådas, blifvit bebyggd efter den 4 augusti 1895, men skulle i öfriga fall lösen för byggnadernas värde erläggas samt vid brist af åsämjande bestämmas af gode män; och tillkomme det Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att afgöra frågan om skyldighet att aftråda lägenhet i fall, som uti detta moment omförmäldes, i händelse tvist derutinnan uppstode;

att hvad i 3 § 1 mom. grufvestadgan funnes föreskrifvet icke finge ega tillämpning å hus eller tomtplats, som befunnas å det till bolaget upplåtna område, derest icke Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i särskildt fall funne sådana omständigheter föreligga, att inmutning icke finge ske närmare någon viss på området befintlig byggnad eller tomtplats, än hvad omförmälda § i grufvestadgan angåfve;

att, om bolaget skulle nedlägga grufrörelsen eller bedrifva densamma i väsentligt minskadt omfång, det skulle ankomma på Eders Kongl. Maj:t att förklara bolagets arrenderätt upphäfd antingen helt och hållet eller till någon del af området, likasom ock Eders Kongl. Maj:t, för den händelse grufrörelsen af andra än bolaget komme att idkas inom området och för sådan af annan idkad grufrörelsen utrymme utöfver sedvanliga utmål visade sig behöfligt, finge bestämma, att bolaget skulle afstå hvad som för ändamålet kunde anses erforderligt och skäligt; och skulle i fall, som i detta moment afsåges, proportionerlig minskning af bolagets arrendeavgift ega rum;

att bolaget skulle vara skyldigt att utan särskild ersättning afstå

hvad som kunde blifva erforderligt till utrymme för jernväg eller allmän väg;

att, om af andra anledningar, än i det föregående blifvit sagdt, skulle visa sig angeläget, att någon del af området, hvilken icke för bolaget vore oundgängligen behöflig, från bolagets arrenderätt undantoges, bolaget skulle vara skyldigt underkasta sig Eders Kongl. Maj:ts bestämmande härutinnan, likasom ock enahanda skyldighet åläge bolaget i det fall, att Eders Kongl. Maj:t framdeles skulle finna någon del af området icke böra bebyggas utan efter förut fastställd plan;

att bolaget skulle öfvervaka, att åverkan icke skedde å den växande skogen inom området, samt i sin mån söka att till laga näpst befordra dem, som dertill gjorde sig skyldiga;

att bolaget på grund af nu ifrågavarande arrende icke egde annan rätt till skogen å området, än att bolaget finge dels, efter anvisning af vederbörande skogstjensteman och derest från skogsvårdens synpunkt sådant kunde ske, erhålla nödigt byggnadstimmer till pris, som af skogstjenstemannen bestämdes, dels ock undanröjda skog, som befunnas å tomtplats, mot ersättning efter af bemälda tjensteman uppskattadt värde;

att bolaget skulle öfvervaka och vara i första hand ansvarigt för, att helsovårdsstadgans föreskrifter samt andra till den allmänna sundhetens befrämjande gifna bestämmelser iakttoges inom det område, som till bolaget upplättes;

att bolaget skulle afföna den polisstyrka, som till ordningens vidmagthållande å Malmberget och närmaste område derintill af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnades;

att jordegareandel enligt de i grufvestadgan derom gifna bestämmelser icke på grund af nu ifrågavarande arrenderätt tillkomme bolaget; samt

att bolagets arrenderätt icke finge af bolaget å annan öfverlätas, med mindre Eders Kongl. Maj:t sådant medgäfve.

Domänstyrelsen har i sitt underdåniga utlåtande förklarat sig från skogsväsendets sida icke hafva något att erinra mot, att det i bolagets ansökning afsedda område, hvilket utgjorde en del af den vid afvittningen i Gellivare socken kronan tillfallna öfverloppsmark och, med undantag af vissa delar, vore beväxt med skog, upplättes för det ifrågasatta ändamålet. Beträffande upplätelsevilkoren har styrelsen i hufvudsak instämt med Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, dock har styrelsen ansett sig böra erinra, dels att arrendeskillingen för nyttjanderätten till området syntes i anseende till den långa upplätelsetiden icke böra fastställas för denna tid i dess helhet, utan bestämmas för tio år

i sänder, dels ock att priset eller ersättningen för skog, som användes till byggnadstimmer eller undanröjdes å tomtplats, borde underställas styrelsens pröfning och icke, såsom af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslagits, bestämmas af vederbörande skogstjensteman.

Under det ärendet var beroende på handläggning af kammarkollegium, hade emellertid C. L. Hammarström, O. G. Nilsson med flere arbetare å Malmberget i en till Eders Kongl. Maj:t stäld, den 7 mars 1896 ingifven skrift dels förmält, att den till antalet högst betydliga befolkning, malmbrytningen vid Gellivare numera sammanfört, egde anspråk på att sättas i tillfälle att bilda ett ordnad samhälle, hvartill i främsta rummet erfordrades, att lämpligt område af det allmänna upplätes, hvarest möjlighet beredd enskilde att med tryggad besittnings- eller eganderätt förvärfva byggnadsplatser, men att i den mark, bolaget nu sökte få åt sig upplåten, inginge det af ingenjören Wennerström år 1895 för bebyggande af enskilde indelade och reglerade område vid Malmberget, hvilket område med hänsyn till läge och andra omständigheter vore det enda, som lämpade sig för oförmälda ändamål, dels ock på dessa och i öfrigt anförda skäl i underdånighet hemställt, att Eders Kongl. Maj:t vid pröfning af bolagets ansökning måtte, derest denna blefve i hufvudsak bifallen, från bolagets arrenderätt undantaga den enligt Wennerströms förslag till regleringsplan för bebyggande afsedda del af Malmberget, samt att Eders Kongl. Maj:t, vare sig berörda område vid den sökta upplåtelsens beviljande undantoges eller i följd af afslag å bolagets ansökning icke åt detsamma upplätes, måtte för områdets bebyggande fastställa nämnda förslag samt förordna, ej mindre att den enligt detta förslag till byggnadstomter afsedda areal finge af dem, som der ville bygga och bo, förvärfvas under tryggad besittningsrätt eller helst med eganderätt på de vilkor, som kunde af Eders Kongl. Maj:t bestämmas, än äfven att de för rikets städer gällande byggnads-, brand-, ordnings- och helsovårdsstadgar skulle der tillämpas.

Sedan nyssberörda ansökning äfvensom en den 22 april 1896 till Eders Kongl. Maj:t inkommen skrift, deri bolaget hemställt, att Eders Kongl. Maj:t, utan afseende å den af Hammarström och hans medsökande gjorda framställningen, måtte bifalla bolagets ansökning, blifvit genom särskilda nådiga remisser öfverlemnade till kammarkollegium för att tagas i öfvervägande vid afgifvande af det infordrade underdåniga utlåtandet, har kammarkollegium den 19 maj 1896 afgifvit underdånigt utlåtande och dervid, enär enligt kollegii mening goda skäl förebragts för den ifrågasatta upplåtelsen samt de olägenheter, som eljest dermed kunde vara förenade, syntes blifva nöjaktigt undanröjda, derest vid upplåtelsen

fästes de af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslagna inskränkande vilkor med deri af domänstyrelsen tillstyrkta ändringar, hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes, utan afseende å hvad i förenämnda af åtskilliga arbetare å Malmberget till Eders Kongl. Maj:t ingifna skrift blifvit yrkadt, bifalla den af bolaget gjorda ansökning på de af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslagna vilkor med deri af domänstyrelsen tillstyrkta ändringar.

Öfver den af Hammarström och Nilsson med flere gjorda ansökningen äfvensom bolagets den 22 april 1896 ingifna skrift har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande den 11 derpå följde november afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, deri Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, med förmålan att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande förestälde sig, att hvad i handlingarna uppgäfves derom, att den af Hammarström och Nilsson med flere omförmälda trakt vore den enda plats vid Malmberget, som lämpade sig för bebyggande i mera vidsträckt omfattning, skulle komma att jäfvas vid en närmare undersökning, afstyrkt det af Hammarström och Nilsson med flere angifna områdets upplåtande för det i deras framställning afsedda ändamål, men tillika, med hänsyn till det oafvisliga behovet af att tillfälle bereddades befolkningen vid Malmberget till bosättning å egen mark, hemställt om uppdrag att efter verkställd undersökning till Eders Kongl. Maj:t afgifva förslag å annat för ändamålet lämpligt område å kronomark.

Derefter har jernvägsstyrelsen på nådig befallning afgifvit underdånigt yttrande af den 15 december 1896; och har styrelsen, enär ett å yttrandet bilagd karta såsom för jernvägen erforderligt, med särskild färg betecknad område antingen redan tagits i anspråk för jernvägens behof eller i allt fall för de i Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref till styrelsen den 30 mars 1895 och den 20 november 1896 omförmälda spår- anläggningar erfordrades, hemställt, att från upplåtelsen till bolaget måtte undantagas omförmälda med särskild färg betecknade område, så vidt detsamma med bolagets ansökning afsåges; hvarjemte styrelsen tillstyrkt, att vid upplåtelsen af mark åt bolaget måtte fogas det af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslagna vilkor om skyldighet för bolaget att utan särskild ersättning afstå hvad af det upplåtna området kunde blifva erforderligt till utrymme för jernväg, hvilket vilkor styrelsen dock, för undvikande af tvetydighet, ansett böra erhålla i så måtto förändrad lydelse, att berörda skyldighet skulle afse hvad till utrymme för jernvägen eller för dess drift erforderliga anläggningar och anordningar kunde enligt Eders Kongl. Maj:ts bepröfvande anses nödigt. Vidkommande den af Hammarström och Nilsson med flere gjorda an-

sökningen har styrelsen af anförda skäl förklarat sig icke kunna förorda bifall till densamma.

Enligt nådigt beslut den 5 februari 1897 har Eders Kongl. Maj:t uppdragit åt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att inkomma med utredning, huruvida inom Eders Kongl. Maj:t och kronan tillhörigt område å eller i närheten af Malmberget funnes annat område än det i Hammarströms och Nilssons med fleres ansökning omförmälda, som egnade sig att för det i berörda ansökning afsedda ändamål upplätas, äfvensom att afgifva förslag å sättet och villkoren för en dylik upplåtelse.

På grund häraf har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande den 6 juli 1897 afgifvit underdånigt utlåtande, hvarmed öfverlemnats en af bolaget till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande stäld skrift af den 29 nästföretgångne maj, deri bolaget återkallat sin förutberörda ansökning, såvidt densamma afsåge de å en skriften bilagd karta med orange-färgade gränslinier utmärkta, med litt. x och y betecknade områden, innehållande en areal, det förra af 145,192 hektar och det senare af 1,70 hektar, det med litt. x betecknade innefattande, jemte annan mark, det af Hammarström och Nilsson med flere omförmälda område, å kartan utmärkt med gröna gränslinier, dock med undantag af två egolotter, å kartan betecknade med n:ris 14 och 15 samt i areal innehållande, den förra 28,2280 hektar och den senare 20,0500 hektar, hvilka sistnämnda båda områden bolaget förmält vara för bolaget behöfliga, det ena till upplag för ett i närheten beläget skrädhus och det andra till plats för en sjukhusanläggning, som bolaget vore betänkt på att anordna.

För egen del har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anført, att söder, öster och sydost om det i Hammarströms och Nilssons med fleres ansökning afsedda område en ganska vidsträckt trakt, belägen inom den odisponerade kronomarken på Malmbergets södra sluttning ej långt från jernvägsstationen, funnes, hvilken med afseende på så väl markens lutningsförhållanden som grundens beskaffenhet och tillgång på vatten väl lämpade sig att för bebyggande upplätas; att på grund af den begränsning, bolaget numera gifvit åt sin ursprungligen gjorda ansökning om markupplåtelse, hinder af hänsyn till bergverksdriftens behof af utrymme ej heller mötte att för bebyggande upplåta jemväl en betydande del af det område, som i Hammarströms och Nilssons med fleres ansökning afsåges; att den mark, som sålunda kunde för nämnda ändamål upplätas, å sist omförmälda karta utmärkt med orange-färgade gränslinier och betecknad med litt. x, omfattade en ansenlig vidd, öfver 145 hektar, under det att yttinnehållet af den mark, som i Hammarströms och Nilssons med fleres ansökning afsåges, endast utgjorde icke

fullt 110 hektar; samt att, beträffande det å kartan med litt. y betecknade område, detta syntes icke lämpligen böra upplåtas till byggnadstomter, enär detsamma vore beläget i en kil mellan jernvägsspåren och framdeles tilläfventyrs kunde blifva erforderligt för utvidgning af stationsområdet; och har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställt, att från bolagets ifrågasatta arrenderätt måtte undantagas omförmälda, å den senast ingifna kartan med litt. x och y betecknade områden, samt att af dessa båda områden det med litt. x betecknade måtte blifva till byggnadstomter upplåtet, med afseende å sättet för hvilken upplåtelse Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande afgifvit förslag.

Vid ärendets föredragning den 23 juli 1897 har Eders Kongl. Maj:t funnit godt dels uppdraga åt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att låta upprätta plan för ordnandet och bebyggandet af omförmälda, å den senast ingifna kartan med litt. x betecknade område, hvilken plan borde omfatta så väl byggnadstomter som gator, torg och andra allmänna platser samt underställas Eders Kongl. Maj:ts pröfning, äfvensom bemyndiga Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att af under händer varande medel förskjuta för ändamålet erforderliga medel samt sedermera anmäla förskottet till ersättande, dels ock förklara, att med afseende på den för omförmälda område sålunda ifrågasatta användning samma område tills vidare och intill dess annorlunda kunde varda förordnad komme att anses såsom tomtplats; och har Eders Kongl. Maj:t tillika förklarat sig vilja framdeles meddela beslut i anledning af öfriga delar af de underdåniga framställningarna.

Aktiebolaget Gellivare Malmfält har derefter den 30 augusti 1897 till Eders Kongl. Maj:t ingifvit ytterligare en skrift, deri bolaget förmält, bland annat, att, medan antalet af de i bolagets tjenst å Malmberget sysselsatte arbetare vid den tid, då bolaget inkom med sin första framställning i ämnet, beräknades till omkring 700 samt, om desse arbetares familjer medräknades, hela antalet af de utaf bolaget afhängiga personer, som vistades å Malmberget, utgjorde omkring 2,000, antalet af de för närvarande i bolagets tjenst vid Malmberget anställda personer uppginge till icke mindre än omkring 2,000 samt att hela antalet af de utaf bolaget beroende personer, som uppehölle sig å Malmberget, icke kunde beräknas understiga 5,000.

Genom nådig remiss har Eders Kongl. Maj:t anbefalt jemväl kommerskollegium att i ärendet afgifva underdånigt utlåtande; och har kommerskollegium i underdånigt utlåtande af den 25 januari innevarande år anført, bland annat, följande:

På sätt förberörda af kommissionslandtmätaren Wennberg den 14

februari 1895 verkställda kopia af kartan öfver utmälen å Gellivare Malmberg utvisade, vore de bolaget tillhöriga utmål, uppgående till ett antal af 133, som fölle inom det område, hvilket skulle blifva föremål för bolagets ifrågasatta arrenderätt, delvis belägna på ganska betydliga afstånd från hvarandra och åtskilda af mark, öfver hvilken bolaget för närvarande icke disponerade. För ett ändamålsenligt ordnande af bolagets grufdrift vore det emellertid otvifvelaktigt af vigt för bolaget att blifva innehafvare af sistnämnda mark. Med den omfattning, hvari grufdriften egde rum å Malmberget — myckenheten af derstädes under år 1896 brutet berg och malm utgjorde 1,263,877 ton — måste nemligen ett ansenligt utrymme erfordras för verkstäder, arbetarebostäder, upplagsplatser, transportvägar och kraftledningar med flera anläggningar, hvartill komme, att, då utmälen hufvudsakligen låge å Malmbergets högre belägna delar, det kunde ifrågakomma, att man från någon eller några lägre belägna punkter kunde behöfva ingå med stollarbeten för malmens uttagande på lägre nivå.

Enligt hvad i ärendet blifvit upplyst, borde vidare, på grund af de klimatiska och lokala förhållandena vid Malmberget en del anläggningar, såsom bostäder, sjukhus m. m., lämpligen förläggas å bergets nedre, mot söder vända, mindre sluttande delar, som vore skyddade mot nordanvinden och der tillgång på vatten funnes.

I betraktande här af och med hänsyn jemväl till hvad för öfrigt i ärendet förekommit och särskildt till hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anfört derom, att det ur synpunkten af, att ordning så väl i sanitärt som annat afseende blefve vidmagthållen å platsen, vore af vigt, att bolaget erhöle en ganska omfattande arrenderätt å trakten i fråga, ansåge kollegium, att det af bolaget i förevarande hänseende senast föreslagna område borde på arrende till bolaget upplåtas.

Beträffande de för en dylik arrendeupplåtelse föreslagna vilkor hade nu Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, på sätt förut nämnts, föreslagit, att hvad i 3 § 1 mom. af grufvestadgan funnes föreskrifvet icke finge ega tillämpning å hus eller tomtplats, som befunnes å det till bolaget upplåtna område, derest icke Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i särskildt fall funne sådana omständigheter föreligga, att inmutning icke finge ske närmare någon viss på området befintlig byggnad eller tomtplats, än hvad omförmälda § i grufvestadgan angåfve. På grund af innehållet i åberopade författningsrummet borde emellertid förevarande vilkor utsträckas att afse, förutom hus och tomtplats, jemväl trädgård. Vidkommande det likaledes af Eders

Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslagna vilkoret, att jordegareandel enligt de i grufvestadgan derom gifna bestämmelser icke på grund af nu ifrågavarande arrenderätt skulle tillkomma bolaget, så och då förutom jordegareandel, hvarom i 3 kap. grufvestadgan bestämmelser meddelades, ej heller den enligt 8 § i nämnda stadga jordegaren tillkommande rätt i fråga om icke inmutningsbara mineral inom inmutadt område eller utmål, hvilken rätt å kronojord utöfvades af jordens innehafvare, borde genom ifrågavarande arrendeafstal öfverlätas på bolaget, syntes vilkoret böra erhålla det förändrade innehåll, att den enligt gällande grufvestadga jordegare tillhörande rätt beträffande fyndigheters tillgodogörande icke på grund af nu ifrågavarande arrende tillkomme bolaget.

Kommerskollegium tillstyrkte alltså, att Eders Kongl. Maj:t måtte bifalla bolagets förevarande den 6 mars 1895 gjorda ansökning med den begränsning, bolaget gifvit densamma i sin underdåniga skrift af den 29 maj 1897, och på de af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslagna villkor med deri af domänstyrelsen, kammarkollegium, jernvägsstyrelsen och kommerskollegium tillstyrkta ändringar och tillägg.

I underdånig skrifvelse den 24 januari innevarande år har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddelat, att, sedan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande uppdragit åt ingenjören Wennerström att upprätta plan för ordnande och bebyggande af det i bolagets skrift den 29 maj 1897 omförmälda, å den skriften bifogade karta med litt. x betecknade område, Wennerström efter fullgjordt uppdrag inkommit med upprättad regleringsplan jemte beskrifning; och har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, med öfverlemnande af samma plan och beskrifning, understält planen Eders Kongl. Maj:ts pröfning, hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anhållit, det täcktes Eders Kongl. Maj:t dels bereda länets ränteri ersättning för ett af ränteriet till bestridande af kostnad för handtlangning vid den af Wennerström verkställda förrättningen med mera förskjutet belopp af 977 kronor, dels ock bemyndiga Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att till Wennerström utbetala af honom för förrättningens verkställande enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes skrifvelse bilagd räkning fordrade 2,031 kronor 50 öre.

Slutligen har jernvägsstyrelsen, efter särskilda nådiga remisser, den 17 innevarande månad afgifvit förnyadt underdånigt utlåtande i ärendet samt dervid jemväl yttrat sig öfver sistberörda af Wennerström uppgjorda regleringsplan. Med tillkännagifvande att styrelsen låtit upprätta en ritning till åskådliggörande af de olika områden, om hvilka här

vore fråga, såvidt dessa områden berörde jernvägens intressen, har styrelsen, med öfverlemnande af samma ritning, vidare anført, att å denna ritning med brun färg betecknats det område, som i styrelsens utlåtande den 15 december 1896 angifvits såsom för jernvägen erforderligt. Härvid borde emellertid anmärkas, att, då styrelsen i underdånig skrifvelse den 29 november 1897 anhållit, att för jernvägen erforderligt område å kronomark måtte till jernvägens disposition formligen upplåtas, sagda område så till vida erhållit delvis annan begränsning än den i utlåtandet den 15 december 1896 angifna, att lastplatsen Hermelin utmärktes på sätt å nu upprättade ritning med linien h, i, k, l angåfves; att med den skuggade linien a, b, c, d, e, f, g, h, a utmärktes de områden, bolaget vid inskränkande af sin ansökning förklarar sig icke kunna undvara; att bokstafven y betecknade det på enahanda sätt af bolaget angifna område, som bolaget förklarar sig kunna afstå; samt att linien v, q, p utmärkte gränsen för den af Wennerström upprättade byggnadsplan, hvilken alltså med figurerna v, q, p, r, k, s, v insköte på det område, styrelsen enligt skrivelserna den 15 december 1896 och den 29 november 1897 ansett vara för jernvägens behof erforderligt.

Med afseende å de förändrade anspråk i fråga om gränserna för lastplatsen Hermelin, styrelsen nu ansett sig böra framställa, och då den del af det med brun färg betecknade område, som inom den skuggade linien vore belägen vester om linien i, h, icke syntes vara för jernvägens behof oafvisligen erforderlig, funne styrelsen sig böra eftergifva sina anspråk på att området h, t, u, h för jernvägen undantoges från upplåtelse till enskilde, hvaremot styrelsen nödgades hemställa, att den del af det af bolaget begärda område och den del af byggnadsplanen, som skulle falla inom linien h, i, k, l, för jernvägens behof bibehölles; hvarförutom styrelsen med hänsyn till den mindre lämpliga form och det i förhållande till jernvägens område mindre lämpliga läge, byggnadsplanen skulle efter nyss föreslagna begränsning erhålla, ansåge sig böra hemställa, att jemväl området norr om liniens i, k förlängning åt öster, eller figuren k, l, o, k måtte från upplåtelse till enskilde undantagas, helst möjlighet förefunnes, att området framdeles kunde erfordras för utvidgning af lastplatsen och nya spåranläggningar.

På de af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anförda skäl ansåge jemväl jernvägsstyrelsen området y icke böra till bebyggande upplåtas.

Af hvad styrelsen redan förut i ärendet andragit framginge, att styrelsen icke hade något att erinra mot, att till bolaget på förut angifna vilkor upplåtes det af bolaget i öfrigt begärda område; och som efter upprättande af nyssnämnda byggnadsplan och under förutsättning

att densamma blefve, med iakttagande af de utaf styrelsen nu antydda ändringar, faststald samt att byggnads- och brandstadgan för rikets städer komme att i tillämpliga delar blifva inom det ifrågasatta samhället gällande, den af styrelsen förut yttrade betänklighet mot upplåtande af mark till Hammarström och Nilsson med flere syntes kunna falla, ansåge sig styrelsen icke böra mot bifall till desses ansökning och fastställande af den uppgjorda byggnadsplanen erinra annat, än hvad styrelsen nu anfört, dervid styrelsen dock antagit, att i beskrifningen till byggnadsplanen vid angifvande af gränserna till densamma af misskrifning insmugit sig, att planen i norr begränsades af bland annat långlinien IV, hvilket uppenbarligen borde vara långlinien V.

Så väl aktiebolaget Gellivare Malmfält som Hammarström och hans medsökande hafva, hvar för sig, framhållit såsom af behofvet påkalladt, att mark måtte af kronan upplåtas för beredande af lämpliga bostadsplatser åt den talrika befolkning, som är samlad på och invid Malmberget. Detta behof, som med hänsyn till hvad handlingarne i ärendet innehålla framstår såsom oafvisligt, synes mig till en del kunna afhjelpas på det sätt, att det af ingenjören Wennerström senast planlagda området med undantag af den del deraf, som jernvägsstyrelsen ansett böra för kronans räkning bibehållas, från kronans mark afskiljes och fördeladt i tomter i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den af Wennerström uppgjorda regleringsplan upplåtes under eganderätt åt enskilde för bebyggande mot viss köpeskilling. Då emellertid af den högst betydande personal, enligt bolagets senaste uppgift utgörande icke mindre än 5,000 personer, som för sin utkomst är väsentligen beroende af bolaget, ett ganska stort antal personer af ekonomiska eller andra skäl icke torde vara i tillfälle att begagna sig af en dylik upplåtelse, kvarstår alltså nödvändigheten att äfven för dessa personer söka åstadkomma behöfliga bostadsplatser, hvartill det område, hvar öfver bolaget för närvarande förfogar, ansetts vara otillräckligt och icke i alla afseenden lämpligt. I den af bolaget gjorda ansökningen om upplåtande af kronan tillhörig mark ingår äfven såsom ett väsentligt moment att åt denna befolkning söka bereda lämpligt belägna bostadsplatser, och ur denna synpunkt torde således bolagets ansökning finnas hafva goda skäl för sig, men äfven i öfrigt eller med hänsyn till bolagets egen verksamhet finner jag ansökningen förtjena allt afseende. Det torde nemligen icke kunna bestridas, att för en affärsrörelse, som bedrifves i sådan omfattning som bolagets och som visat sig vara mäktig af en sådan utveckling, som kännetecknat bolagets

hittillsvarande verksamhet, erfordras ett högst betydligt område. Att fullt exakt angifva storleken af det område, som i nu antydda afseenden kan vara behöfligt för bolaget, tilltror jag mig visserligen icke, men med afseende å hvad de i ärendet hörda myndigheterna anfört anser jag mig icke heller hafva anledning ifrågasätta några andra inskränkningsar i det af bolaget senast begärda området, än som föreslagits af dessa myndigheter sjelfva. Klart är emellertid, att vid upplåtande af mark åt bolaget sådana vilkor och bestämmelser böra meddelas, att det allmännas intresse gent emot bolagets behörigen tillgodoses. Hvad myndigheterna i detta afseende föreslagit synes mig också vara i allt väsentligt tillfredsställande.

På grund af hvad jag sålunda anfört hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att medgifva,

dels att af den kronan vid afvittringen i Gellivare socken tillfallna öfverloppsmark må till aktiebolaget Gellivare Malmfält på arrende under en tid af femtio år upplåtas det område, som innefattas inom de i bolagets ansökning den 6 mars 1895 omförmälda gränser, med den inskränkning i samma område, som i bolagets skrift af den 29 maj 1897 angifvits, dock med undantag af dels de inom området befintliga utmål, så länge dessa finnas vara i vederbörlig ordning försvarade, dels de till Gellivare skolbord hörande, inom området belägna ängar, dels sådana delar af området, hvilka tilläfvats redan blifvit af kronan i vederbörlig ordning upplåtna till andra, dels ock den del af området, som i jernvägsstyrelsens underdåniga utlåtande den 17 innevarande månad uppgifvits vara för jernvägens behof erforderlig och som å den vid sagda utlåtande fogade ritning innefattas inom de med bokstäfverna d, e, f, g, h, i, s, d betecknade linier, samt under följande vilkor:

att bolaget skall för ifrågavarande mark årligen senast den 14 mars erlägga arrende till belopp, som Eders Kongl. Maj:t på gemensamt förslag af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, öfverjägmästaren i Norrbottens distrikt och bergmästaren i norra bergmästaredistriktet bestämmer för en tid af tio år i sänder;

att, derest Gellivare kommun för uppförande af allmänna hus har behof att använda någon del af det under bolagets arrende inbegripna område, bolaget skall till kommunen upplåta för ändamålet erforderlig mark mot afgäld till bolaget, motsvarande den del af den bolaget åliggande arrendeskilling, som å tomten belöper efter förhållandet mellan dennas areal samt hela det till bolaget upplåtna områdets ytinnehåll; skolande det ankomma på Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att,

derest öfverenskommelse om plats för sådan upplåtelse icke kan träffas, derom bestämma;

att bolaget, derest kommunen för annat ändamål än uppförande af allmänna hus har behof af någon del af området, skall vara skyldigt att, derest Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande pröfvar dylik upplåtelse böra till kommunen ske, medgifva upplåtelsen under enahanda vilkor, som nyss angifvits;

att, derest för idkande af annan rörelse eller yrke än grufvbrytning upplåtelse inom området af tomtplats för bebyggande önskas af annan än bolaget, bolaget skall, i den mån dylik upplåtelse icke finnes vara hinderlig vare sig för bolagets rörelse eller för ett ordnad bebyggande af området och upplåtelsen icke heller från helsovårdssynpunkt eller med afseende eljest å allmän ordning kan anses innefatta fara eller olägenhet, medgifva sådan upplåtelse, mot afgäld till bolaget enligt förut angifven grund äfvensom under de närmare vilkor i öfrigt, hvarom bolaget kan öfverenskomma med den, till hvilken upplåtelsen sker; skolande dessa vilkor särskildt innefatta så vidt möjligt betryggande bestämmelser, att ej å lägenhet, hvarom nu är fråga, personer varda inrymda, som genom oloffig utskänkning af rusdrycker eller annorledes störa allmän ordning och sedlighet, samt, i händelse af bristande öfverenskommelse, bestämmas af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, på hvilken myndighet det jemväl må ankomma att, derest tvist uppstår, antingen huruvida sådan upplåtelse, som nu är nämnd, må medgifvas eller hvarest lägenhet skall upplåtas, derom bestämma;

att hus och byggnader, som vid den tid, då bolagets arrenderätt inträder, finnas vara utan särskild från kronans sida gjord upplåtelse på området uppförda af andra än bolaget, framgent må af egarne innehafvas tillika med nödigt tomtutrymme, hvilket senare, i händelse af tvist, skall bestämmas af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, mot det att egarne till bolaget erlægga årlig afgäld, bestämd enligt förut angifna grund, dock med skyldighet för innehafvare af dylik lägenhet att afträda densamma, derest sådant kan finnas erforderligt vare sig med hänsyn till bolagets behof af utrymme för sin rörelse, af helsovårdshänsyn eller för åstadkommande af ordnad byggnadsverksamhet; skolande egare af sådan lägenhet jemväl vara skyldig att afträda densamma i det fall, att å lägenheten inhysas personer, hvilka föra ett sådant lefnadssätt, att fara deraf uppstår för allmän ordning och sedlighet;

att i sistberörda fall, äfvensom då lägenhet, som skall afträdas, blifvit bebyggd efter den 4 augusti 1895, lägenhetens egare skall vara skyldig afträda densamma utan lösen, hvaremot i öfriga fall lösen för

byggnadernas värde skall af bolaget erläggas samt vid brist af åsämjande bestämmas af gode män; skolande det tillkomma Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att i händelse af tvist afgöra fråga om skyldighet att afträda lägenhet i fall, som i denna och nästföregående punkt omförmälas;

att hvad i § 3 mom. 1 af gällande grufvestadga finnes föreskrifvet icke må ega tillämpning å hus, tomtplats eller trädgård, som finnes å det till bolaget upplåtne område, derest icke Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i särskildt fall finner sådana omständigheter föreligga, att inmutning icke må ske närmare någon viss på området befintlig byggnad, tomtplats eller trädgård, än hvad omförmälda § i grufvestadgan angifver;

att, om bolaget nedlägger grufvärelsen eller bedrifver densamma i väsentligen minskad omfattning, det skall ankomma på Eders Kongl. Maj:t att förklara bolagets arrenderätt upphäfd antingen helt och hållet eller till någon del af området, hvarjemte, för den händelse grufdrift af annan än bolaget kommer att idkas inom området och för sådan af annan idkad grufdrift utrymme utöfver sedvanliga utmål visar sig behöfligt, Eders Kongl. Maj:t må ega bestämma, att bolaget skall afstå hvad som för ändamålet kan anses erforderligt och skäligt; skolande i fall, som i denna punkt afses, proportionerlig minskning af bolagets arrendeafgift ega rum;

att bolaget skall vara skyldigt att utan särskild ersättning af området afstå hvad som enligt Eders Kongl. Maj:ts bepröfvande kan finnas erforderligt för anläggning af allmän väg eller till utrymme för jernväg eller för dess drift erforderliga anläggningar och anordningar;

att, om af anledning, som förut icke blifvit nämnd, det nu eller framdeles skulle visa sig angeläget, att någon sådan del af området, som för bolaget icke är oundgängligen behöflig, från bolagets arrenderätt undantages, bolaget skall vara skyldigt underkasta sig Eders Kongl. Maj:ts bestämmande härutinnan;

att bolaget skall öfvervaka, att åverkan icke sker å den växande skogen inom området, samt i sin mån söka att till laga ansvar befordra dem, som till dylik åverkan göra sig skyldiga;

att bolaget på grund af nu ifrågavarande arrende icke skall ega annan rätt till skogen å området, än att bolaget må dels, efter anvisning af vederbörande skogstjensteman och derest från skogsvårdens synpunkt hinder icke möter, erhålla nödigt byggnadstimmer till pris, som af domänstyrelsen bestämmes, dels ock afrödja skog, som finnes å tomtplats, mot ersättning, som domänstyrelsen likaledes bestämmer;

att bolaget skall öfvervaka och i första hand ansvara för, att helsovårdsstadgans föreskrifter samt andra till den allmänna sundhetens befrämjande gifna bestämmelser iakttagas inom det område, som till bolaget upplåtes;

att bolaget skall aflöna den polisstyrka, som till ordningens vidmagthållande å Malmberget och närmaste derintill belägna område af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnas;

att den enligt gällande grufvestadga jordegare tillhörande rätt beträffande fyndigheters tillgodogörande icke på grund af nu ifrågavarande arrende må tillkomma bolaget; samt

att bolagets arrenderätt icke får af bolaget å annan öfverlåtas, med mindre Eders Kongl. Maj:t sådant medgifver;

dels att det i bolagets skrift den 29 maj 1897 omförmälda, å den vid skriften fogade karta med litt. x betecknade, af ingenjören Wennerström den 15 januari innevarande år å karta planlagda område om 145,192 hektar må — med undantag af den del af området, som jernvägsstyrelsen enligt dess underdåniga utlåtande den 17 innevarande månad af anförda skäl ansett böra för kronans räkning bibehållas och som å den vid samma utlåtande fogade ritning innefattas inom de med bokstäfverna v, s, k, o, l, r, q, v betecknade linier — från kronans mark afskiljas samt i hufvudsaklig enlighet med omförmälda, af Wennerström uppgjorda regleringsplan, fördeladt i tomter, för bebyggande åtskildt med eganderätt upplåtas under iakttagande,

att förslag till köpeskilling för de särskilda tomterna skall, samtidigt för alla tomterna, uppgöras af vederbörande revirförvaltare och en af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande utsedd person, hvarvid särskildt värde bör åsättas å tomt befintlig skog och särskildt värde sjelfva jorden;

att tomt derefter må af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, till pris motsvarande minst den på nämnda sätt föreslagna köpeskillingen, upplåtas till den, som hos Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anmäler sig till erhållande af sådan tomt och dervid erlägger värdet för å tomten befintlig skog jemte minst en femtedel af köpeskillingen för jorden;

att den, åtskildt tomt upplåtes, skall vara skyldig att, under iakttagande af de särskilda föreskrifter, som med afseende å områdets ordnande och bebyggande kunna varda honom af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vid upplåtelsen meddelade, inom ett år från upplåtelsen hafva å tomten påbörjat samt inom ytterligare två år fullbordat boningshus, salubod eller annan dermed jemförlig byggnad, vid äf-

ventyr, om det försummas, att tomtinnehafvaren skall vara sin rätt till tomten och den därför erlagda andel af köpeskillingen förlustig;

att tomtinnehafvare skall vid enahanda äfventyr, så snart han inom den förelagda tiden af tre år fullgjort hvad honom i fråga om tomtens bebyggande ålegat, vara skyldig erlägga återstoden af köpeskillingen, vid enahanda påföljd för uraktlåtenhet, som för försummad byggnadsskyldighet är stadgad; samt

att, sedan byggnadsskyldigheten blifvit behörigen fullgjord och köpeskillingen till fullo guldits, köpebref å tomt må af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande för tomtinnehafvaren utfärdas;

dels ock att köpeskillingarna för tomterna å sistberörda område må, efter afdrag af kostnaden för den af ingenjören Wennerström den 15 januari innevarande år uppgjorda regleringsplan jemte beskrifning öfver området, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, deri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
Fredrik Zethelius.